

Yaşayan Kemeraltı Rehberi

The Living Kemeraltı Guide

İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları 24 • Kongreler - Sempozyumlar 2

Yaşayan Kemeraltı Rehberi • The Living Kemeraltı Guide

İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları

Genel Yayın Yönetmeni - Editor-in-chief Raşit Çavaş

Yayına Hazırlayanlar - Editorial Writers Melda Yaman, Erkin Başer

Saha Araştırması - Field Research Erol Hanbayat, Uğur Tepe, Özgür Oral

Çeviri - Translation Başak Çelik

Söyleşiler - Interviews Gökhan Özses

Haritalar - Maps Ceylan Ekin Işık

Fotoğraflar - Photographs Aydemir Bozoğlu, Gürkan Midyat

Editör - Editor Nihan Karahan

Katkıda Bulunanlar - Contributors Funda Erkal Öztürk, Ulus Bozkır, Mehmet Yıldız, Yusuf Erdal, Elif Gözler Çamur, Adil Çamur, Semih Girgin

Kurumsal Kitap Tasarımı - Corporate Book Design Ömer Durmaz

Kapak Tasarımı - Cover Design Selin Öztekin

Grafik Uygulama - Graphics Application Aynur Bal

Dario Moreno Sokak, 15 Konak – İzmir

izbbyayinlari@izelman.com.tr

Yayıncı Sertifika No - Publisher Certificate No: 47904

© İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları / **İzelman AŞ**

Baskı ve Cilt - Printing & Binding: İmaj Basım Yayın Reklamcılık ve Tic. Ltd. Şti.

Karacaoğlan Mah. 6167 Sok. No:44/A Işıkkent - Bornova/İzmir

Tel: 0232 472 29 60 - Faks: 0232 472 29 35

Sertifika No - Certificate Number: 47192

1. Baskı - Edition

Şubat - February 2024

ISBN 978-625-6793-15-6

Bu kitabın bütün hakları İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları'na aittir.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılarının dışında yayıncının izni olmaksızın kitabın tamamı ya da bir kısmı hiçbir yolla çoğaltılamaz, dağıtılamaz ve yeniden elde edilmek üzere saklanamaz. İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları, **İzelman AŞ**'nin bir markasıdır.

All rights of this book belong to Izmir Metropolitan Municipality Publications.

Apart from short quotations for promotional purposes by citing the source, the whole or part of the book may not be reproduced by any means without the permission of the publisher and it cannot be reproduced, distributed or stored for retrieval.

Izmir Metropolitan Municipality Publications is a brand of **İzelman AŞ**.

Yaşayan Kemeraltı Rehberi

The Living Kemeraltı Guide

Yayına Hazırlayanlar / Editorial Writers

Melda Yaman

Erkin Başer

İÇİNDEKİLER

Önsöz	10	Nesim Bencoya ile Söyleşi	192
Sunuş	12	Ayşegül Altınörs Çırak	207
I. Bölüm: Dünden Bugüne Kemeraltı	15	Kemeraltı'nın Tarihsel ve Kültürel Varlıklarının Korunması	
Ahmet Uhri	19	Muzaffer Tunçağ ile Söyleşi	213
Kadifekale'den Kemeraltı'na Bir Kentin Kuruluş Öyküsü		Funda Erkal Öztürk ile Söyleşi	221
Erkan Serçe	26	Melek Göregenli	234
Kemeraltı'nın İktisadi Tarihi		Kemeraltı: İzmir Kent Belleğinin Kalbi	
Bozkurt Ersoy	33	Siren Bora	242
Kemeraltı'nın Hanları		Kemeraltı'nda Yahudiler	
Emel Kayın	46	H. İbrahim Alpaslan	249
Tarihi Kemeraltı Otelleri'ni Hatırlamak		Kemeraltı'nda Kahvehaneler	
Erkan Serçe	51	Erkan Serçe	255
Kemeraltı'nda İsimler		Kemeraltı Sinemaları	
Sultan Kavili Arap, Elif Yücebaş	58	Erkan Serçe	262
Kemeraltı'nın Kaybolan Meslekleri		Kemeraltı'nda Kitabevleri	
Kalaycı Yaşar Bartık ile Söyleşi	64	Birgül Kitapçı ile Söyleşi	266
Metin Şen ile Söyleşi	72	Başak Ocak	269
E. İpek Özbek	78	Kemeraltı'nda Bir Şifa Yurdu:	
Kemeraltı'nda Aidiyet ve Sektörel Değişim		İzmir Gureba-i Müslimin Hastanesi	
Ünal Göz ile Söyleşi	84	Bülent Kıran	276
Kadriye Yağcı ile Söyleşi	93	Kemeraltı Eczaneleri	
Mert Rüstem ile Söyleşi	102	Cem Ceylan ile Söyleşi	282
Mehmet Irmak ile Söyleşi	108	Özlem Doyurgan ile Söyleşi	291
Ervin Borg ile Söyleşi	117	Abdülselam Acar ile Söyleşi	296
Başar Manisalı ile Söyleşi	121	Yalçın Yanık ile Söyleşi	302
Rafael Palombo ile Söyleşi	126	II. Bölüm: Kemeraltı Esnafları ve Haritalar	309
Sami Hossain ile Söyleşi	134	Yazarlar	415
Semih Girgin ile Söyleşi	143		
Enriko Filipoçi	152		
Kemeraltı'nı Anlatmak			
Akın Ersoy	159		
Smyrna Agora'sından Kemeraltı'na			
Ertan Daş	167		
Kemeraltı Hazireleri			
Ertan Daş	178		
Kemeraltı'nda Su Yapıları:			
Çeşmeler, Sebiller, Şadırvanlar, Hamamlar			
Siren Bora	187		
Havra Sokakları			

CONTENTS

Preface	10	Interview with Nesim Bencoya	192
Foreword	12	Ayşegül Altınörs Çırak	207
Section I: Kemeraltı From Past To Present	15	Preserving of Historical and Cultural Properties of Kemeraltı	
Ahmet Uhri	19	Interview with Muzaffer Tunçağ	213
From Kadifekale to Kemeraltı the Story of the Foundation of a City		Interview with Funda Erkal Öztürk	221
Erkan Serçe	26	Melek Göregenli	234
The Economic History of Kemeraltı		Kemeraltı: The Heart of İzmir Urban Memory	
Bozkurt Ersoy	33	Siren Bora	242
The Inns of Kemeraltı		Jews in Kemeraltı	
Emel Kayın	46	H. İbrahim Alpaslan	249
Remembering Historical Kemeraltı Hotels		Coffeeshouses in Kemeraltı	
Erkan Serçe	51	Erkan Serçe	255
Names in Kemeraltı		The Cinemas of Kemeraltı	
Sultan Kavili Arap, Elif Yücebaş	58	Erkan Serçe	262
Lost Professions of Kemeraltı		The Bookshops of Kemeraltı	
Interview with Yaşar Bartık	64	Interview with Birgül Kitapçı	266
Interview with Metin Şen	72	Başak Ocak	269
E. İpek Özbek	78	A Healing House in Kemeraltı: Muslim Hospital For The Poor (Gureba-i Müslimin) in İzmir	
Belonging and Sectoral Change in Kemeraltı		Bülent Kıran	276
Interview with Ünal Göz	84	Pharmacies Of Kemeraltı	
Interview with Kadriye Yağcı	93	Interview with Cem Ceylan	282
Interview with Mert Rüstem	102	Interview with Özlem Doyurgan	291
Interview with Mehmet Irmak	108	Interview with Abdülislam Acar	296
Interview with Ervin Borg	117	Interview with Yalçın Yanık	302
Interview with Başar Manisalı	121	Section II: Tradesmen in Kemeraltı and Maps	309
Interview with Rafael Palombo	126	Writers	415
Interview with Sami Hossain	134		
Interview with Semih Girgin	143		
Enriko Filipoçi	152		
Describing Kemeraltı			
Akın Ersoy	159		
The Agora of Smyrna (İzmir) to Kemeraltı			
Ertan Daş	167		
The “Hazires” of Kemeraltı			
Ertan Daş	178		
Water Structures in Kemeraltı: Fountains, Sabils, Shadivans, Public Baths (Hammam)			
Siren Bora	187		
Havra Streets			

SUNUŞ

Yaşayan Kemeraltı Rehberi

Yaşayan Kemeraltı Rehberi başlıca iki bölümden oluşmaktadır.

“Dünden Bugüne Kemeraltı” adını taşıyan ilk bölümde, Kemeraltı’nın tarihsel, iktisadi ve kültürel mirası sergilenmekte, bugünün Kemeraltı’sı resmedilmektedir. Kemeraltı üç kısımda incelenmiştir: Kemeraltı Çarşısının Dünü Bugünü, Kemeraltı’nda Tarihsel Kültürel Miras, Yaşayan Kemeraltı: Dünden Bugüne Kemeraltı’nda Gündelik Yaşam. Bu bölümde Kemeraltı, uzman akademisyenler ve araştırmacıların kısa yazılarıyla tanıtılmaktadır. Ayrıca, Kemeraltı esnafıyla, araştırmacılarla, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileriyle söyleşilere yer verilmiştir. Metin içinde yer alan binaların ve tarihsel-kültürel varlıkların fotoğraflarıyla zenginleştirilmiştir.

İkinci bölümde Kemeraltı Esnaf Araştırması’ndan derlenen esnaf bilgileri sektörel olarak sunulmaktadır. Bu bölüm, Kemeraltı’nda öne çıkan sektörlerin dağılımını, tarihsel ve kültürel varlıkları gösteren haritalar sunmaktadır.

Böylece Rehber, Kemeraltı’nın kapsamlı bir ticari envanterini sunmasının yanı sıra toplumsal, tarihi ve turistik boyutlara da sahip bir kitap özelliği taşımaktadır. Araştırmacılar, turistler, Kemeraltı’nı merak edenler için Türkçe ve İngilizce olarak iki dilli hazırladığımız rehberin, okuyanları daha geniş araştırmalara yönlendirmesini ve Kemeraltı’nı bir kez de bu rehberde sunulan bilgilerin kılavuzluğunda gezmeye teşvik etmesini umuyoruz.

FOREWORD

The Living Kemeraltı Guide

The Living Kemeraltı Guide consists of two main sections.

In the first section, named Kemeraltı from Past to Present, the historical, economic, and cultural heritage of Kemeraltı is exhibited, and today's Kemeraltı is depicted. Kemeraltı has been analyzed in three parts: Kemeraltı Bazaar, Past, and Present, Historical and Cultural Heritage in Kemeraltı, Living Kemeraltı: From Past to Present Daily Life in Kemeraltı. In this section, Kemeraltı is introduced with short articles by expert academics and researchers. This section also includes interviews with tradesmen in Kemeraltı, researchers, and representatives of non-governmental organizations. It is enriched with photographs of buildings and historical-cultural assets mentioned in the text.

In the second section, tradesmen information compiled from Kemeraltı Tradesmen Survey is presented on a sectoral basis. This section provides maps showing the distribution of prominent sectors and historical and cultural assets in Kemeraltı.

Therefore, the guide has the characteristics of a book that has social, historical, and touristic dimensions as well as presenting a complete commercial inventory of Kemeraltı. We hope that the guide which was prepared in Turkish and English for researchers, tourists, and those who are curious about Kemeraltı, will direct the readers to more extensive research and encourage them to tour Kemeraltı once more under the guidance of knowledge it contains.

I. BÖLÜM:
DÜNDEN BUGÜNE
KEMERALTİ

SECTION I:
KEMERALTİ FROM
PAST TO PRESENT

KEMERALTI ÇARŞISI'NIN DÜNÜ BUGÜNÜ

Tarihi Kemeraltı Çarşısı, dün olduğu gibi bugün de dünyanın en büyük açık hava çarşılarından biridir. Bir çarşı olarak Kemeraltı'nın tarihi çok eskilere, İzmir'in ticari geçmişine uzanır. İzmir'in çok uzun zamandan beri bir ticaret kenti olduğunu; ya ürünlerle tüketicileri buluşturan bir pazar görevini üstlendiğini ya da ticarete konu olan malların nihai yerlerine aktarıldığı transfer üssü olduğunu biliyoruz.

Kemeraltı yüzlerce yıllık tarihi içinde çok yönlü değişimler geçirmiştir. Zamanla pazarlanan ürünler farklılaşmış, Yahudi ve Levanten tacirler kalmamış; zanaatkârlar çoktan göçmüş gitmiştir; lâkin tüm bu dönüşümlere rağmen Kemeraltı yaşamaya devam etmektedir. Kemeraltı'nın mimari yapısı, iktisadi ilişkileri, kültürel ve toplumsal dokusu, yaşanan dönüşümlerle beraber değişirken; Kemeraltı, geçmişten, geçmiş yaşantılardan izler taşımaktadır.

Yaşayan Kemeraltı'nı geçirdiği dönüşümlerle beraber ele alacağımız rehberimizde, bu tarihi ve kültürel geçmişin izini süreceğiz. Ama bugünü incelemeden önce gelin Kemeraltı'nın ve İzmir'in tarihine kısaca göz atalım.

KEMERALTI BAZAAR, PAST AND PRESENT

Just as it was in the past, the historical Kemeraltı Bazaar is one of the largest open-air bazaars in the world today. The history of Kemeraltı as a bazaar goes back to ancient times, to the commercial history of İzmir. We know that İzmir has been a trade city for a very long time, whether as a bazaar that brought products and consumers together, or as a transfer center where commercial goods were sent on to their final destinations.

Kemeraltı has undergone many changes in its hundreds of years of history. Over time, the products marketed were differentiated, and there were no Jewish and Levantine traders remaining; the tradesmen had already left. However, despite all these transformations, Kemeraltı continues to live. While the architectural structure, economic relationships, and cultural and social texture of Kemeraltı have changed along with these transformations, Kemeraltı still bears traces of the past and past experiences.

We will trace this historical and cultural past in our guide, where we will discuss this Living Kemeraltı together with its transformations. But before we examine the Kemeraltı of today, let's take a brief look at the history of Kemeraltı and İzmir.

Tarihi Kemeraltı Planı / Historical Kemeraltı Plan

Kemeraltı'nın Kısa Tarihi

Kemeraltı tarihi yüzlerce yıl öncesine uzanıyor. Kemeraltı'nın tarihi demek Smyrna'nın, İzmir'in tarihi demektir. İzmir'in en az 5.000 yıllık bir tarihi olduğu bilinmektedir. Eski İzmir, bugünkü Bayraklı'da kurulmuş, içinden geçtiği nice uygarlıkların birikimini günümüze taşımıştır. Arkeologlar, Tepekule Höyüğü ve çevresinde yaptıkları kazılarda bu zengin mirası araştırmaktadır.

Kemeraltı'nın tarihsel geçmişinin izini sürmek için, Yeni İzmir'in (Nea Smyrna) beşiğinde yolculuk edeceğiz. Yeni İzmir'in kuruluşu ise MÖ 334'e uzanıyor. Söylenceye göre Aristoteles, akıl hocalığını yaptığı Büyük İskender'e doğu seferinin dönüşünde İzmir'i görmesi gerektiğini tavsiye eder. Büyük İskender'in MÖ 334'te İzmir'e uğramasının ardından verdiği emirle kentin Pagos Tepesi (Kadifekale) eteklerine ve oradan körfeze uzanan düzlüğe taşınması süreci başlar. Ahmet Uhri bu taşınma öyküsünü, İzmir'in Akdenizli kimliğinin, bir liman şehri değil "liman şehir" olmasının onu kültürel olarak ne kadar farklı kıldığının öyküsü olarak görmektedir.

A Brief History of Kemeraltı

Kemeraltı's history goes back hundreds of years. The history of Kemeraltı is the history of Smyrna and İzmir. It is known that İzmir has a history of at least 5.000 years. The old İzmir was established in today's Bayraklı, and it has brought to the present day the accumulation of many civilizations through which it passed. Archaeologists have been investigating this rich heritage during the excavations they have conducted in and around Tepekule Mound.

To trace the historical past of Kemeraltı, we will travel to the cradle of New İzmir (Nea Smyrna). The foundation of New İzmir dates back to 334 BC. According to the myth, Aristotle advised Alexander the Great, whom he mentored, to see İzmir on his return from his eastern expedition. With the order of Alexander the Great following his stop in İzmir in 334 BC, the process of moving the city to the foothills of Pagos Hill (Kadifekale) and from there to the plain extending to the gulf began. Ahmet Uhri sees this relocation story as the story of how İzmir's Mediterranean identity, being a "port city" rather than a city with a port, makes it culturally different.

KADİFEKALE'DEN KEMERALTI'NA BİR KENTİN KURULUŞ ÖYKÜSÜ

Bu yazının başlığı aslında yanlış, zira aşağıda da okuyacağınız gibi İzmir'in söylencelere dayanan ve arkeolojik verilerle de desteklenen bir kuruluş öyküsü yerine bir taşınma öyküsü vardır. Üstelik bu öykü İzmir'in Akdenizli kimliğinin, bir liman şehri değil "liman şehir" olmasının onu kültürel olarak ne kadar farklı kıldığının öyküsüdür. Zira dört önemli akarsuyun ortasında yer alan ve akarsuların hem yaratıp hem de yok ettikleri kentler arasında coğrafi konumu itibarıyla kendi limanını kendi yaratmış, dolayısıyla bir liman şehirden çok "Liman Şehir" olması gereken İzmir'in bu öyküsü Bayraklı'da başlar.

Ancak öyküye girmeden önce bu konuyu anlayabilmek için tarih boyunca kuzeyde Kaikos (Bakırçay), ortada Hermos (Gediz), Doğu'da Krios/Kryos (Nif Çayı) ve güneyde Kaystros (Küçük Menderes) nehirlerinin getirdiği alüvyal düzlüklerde kurulan veya bu düzlükleri başta tarım olmak üzere sürekli kullanarak zenginleşen kentleri göz önüne almamız gereklidir. Kuzeyde Pergamon (Bergama), ortada Smyrna (İzmir), güneyde Ephesos (Selçuk/Efes), Priene (Güllübahçe) ile Miletos (Milet/Balat) kentleri arasında, insanların bugün bir ören yeri olarak ziyaret etmek yerine içinde yaşamaya devam ettiği tek kent İzmir'dir. Zira diğer kentler yakınlarında kuruldukları akarsuların lanetinden kurtulamamış ve bu akarsuların getirdiği alüvyonlar yüzünden limanlarını kaybederek terk edilmişlerdir. Buna karşın İzmir'in yaşamasının temel nedeni, İzmir Körfezi'nin en doğusunda birden fazla yerde bulunan korunaklı kıyı çizgileridir.

FROM KADİFEKALE TO KEMERALTİ THE STORY OF THE FOUNDATION OF A CITY

The title of this article is actually inaccurate because as you will read below, rather than a mythical foundation story supported by archaeological data, İzmir's story is one of relocation. Moreover, this story is the story of how İzmir's Mediterranean identity, that of being a "port city" rather than a city with a port, makes it culturally different. This story of İzmir – a city that while being located in the midst of four major rivers and among cities both created and destroyed by the rivers, formed a port of its own, thus being a Port City, rather than simply a city with a port – begins in Bayraklı.

However, before beginning the story, in order to understand this subject, we need to consider the cities that have been founded throughout history in the alluvial plains formed by the Kaikos (Bakırçay) river in the north, Hermos (Gediz) in the center, the Krios/Kryos (Nif Stream) in the east and the Kaystros (Küçük Menderes) river in the south, and those cities that have been continuously enriched agriculturally by the use of these plains. İzmir is the only city among the cities of Pergamon (Bergama) in the north, Smyrna (İzmir) in the center, Ephesos (Selçuk/Efes), Priene (Güllübahçe) and Miletos (Milet/Balat) in the south, where people have continued to live, rather than visiting them only as an archaeological site. Because other cities could not rid themselves of the curse of the rivers near which they were founded, and due to the alluvium brought by these rivers they lost their ports and were abandoned. On the other hand, the main reason why İzmir still exists is the

Bayraklı yani Eski Smyrna'nın limanı yetmediğinde taşınacak yer bellidir; Pagos Dağı/Kadifekale yamacı. Zira bugün Kemeraltı'nda bir kısmı halen gözlenebilen iç liman hemen yamacın altında bulunan konumuyla kentin kurtarıcısı olmuştur.

Dolayısıyla “doğuştan” bir “liman şehir” olan İzmir'in, Akdeniz'de yine kendisine benzeyen Napoli, Marsilya, Atina/Pire, İskenderiye veya diğer Akdeniz limanlarıyla ilişkilendirilmesi boşuna değildir. Diğer Akdeniz kentleri içinde geçmişi en erken çağlara uzanan kent olan İzmir için, sosyal psikolojideki “yer kimliği” kavramıyla, bir diğer deyişle burada yaşayan insanların kente yüklediği anlam açısından incelendiğinde, “yaklaşık 9.000 yıldır bir liman yerleşimidir” demek yanlış sayılmamalıdır.

Bununla birlikte eski Smyrna yani Bayraklı Höyüğü'ne yaklaşık 5.000 yıllık bir tarihe işaret eder. Bayraklı Höyük üzerinde kurulu birçok İzmir'den biri de İon ve Aiol göçleriyle Yunanistan anakarasından Batı Anadolu'ya geçen toplulukların kurduğu İzmir'dir ve bizim öykümüz onlarla başlar.

MÖ 545 gibi Pers istilası yaşayan Smyrna, sonrasında yaklaşık 300 yıl Pers boyunduruğunda yaşar. Büyük İskender'in MÖ 334 yılında başlattığı askeri sefere kadar. Helenistik Çağ'ın başı sayılan bu askeri sefer sırasında halen tam olarak bilinmemekle birlikte Büyük İskender'in Smyrna'ya uğradığı ve burada bir süre konaklamış olabileceği tahmin edilmektedir. Burada kaldığı süre içinde de Pausanias'ın aktardığı bir söylenceye de konu olur Büyük İskender. MS ikinci yüzyılda yaşamış olan Pausanias, kitabının VII:5:1 kısmında Büyük İskender ve Smyrna ile ilgili aşağıdaki söylenciyi aktarmıştır:

Philippos oğlu Aleksandros, şimdiki kenti, uykusunda gördüğü bir düş yüzünden kurdu; Pagos Tepesi üzerinde avlanmaktayken, avdan dönüşünde, söylendiğine göre, Nemesisler Tapınağı'nın önüne gelmiş; burada tapınağın önünde bir kaynak ve onun suyu ile büyümüş bir çınar ağacı varmış. Çınar ağacının altında uyurken Nemesisler ona görünerek burada bir kent kurmasını ve İzmir halkını eski kentten çıkarıp oraya getirmesini buyurmuşlar. Bunun üzerine İzmirliiler Klaros'a (Apollon'a) elçiler göndererek

sheltered shorelines found in more than one place in the easternmost part of İzmir Bay. When Bayraklı, that is, the port of Old Smyrna, was no longer sufficient, the place to relocate the city was clear; the foothills of Pagos Mountain/Kadifekale. Located just below the slope, the inner harbor – part of which can still be observed in Kemeraltı – has been the savior of the city.

Therefore, it is not in vain that İzmir, which is a “port city” by birth, is associated with Naples, Marseille, Athens/Piraeus, Alexandria or other similar Mediterranean ports. When analyzed in terms of the concept of “place identity” in social psychology – that is to say the meaning attributed to the city by its residents – it wouldn't be wrong to say that İzmir, a city among other Mediterranean cities dating back to the earliest ages, has been a port settlement for approximately 9.000 years.

However, the old Smyrna – that is, Bayraklı Mound points to a history of approximately 5.000 years. One of the many Izmir built on Bayraklı Höyük is the Izmir founded by communities that migrated from mainland Greece to Western Anatolia in the Ionian and Aeolian migrations, and our story begins with them.

Smyrna, which experienced a Persian invasion in 545 BC, lived under the Persian yoke for about 300 years until the military campaign of Alexander the Great in 334 BC. During this military expedition, which is considered the beginning of the Hellenistic Age, it is assumed that Alexander the Great stopped by Smyrna and may have stayed here for some time, although it is still not known for sure. During his stay here Alexander the Great became the subject of a legend conveyed by Pausanias. Pausanias, who lived in the second century AD quoted the following myth about Alexander the Great and Smyrna in chapter VII:5:1 of his book:

Alexandros, the son of Philippos, built the present city because of a dream he had in his sleep; while he was hunting on Pagos Hill, on his return from hunting, he reportedly came to the Temple of the Nemesis; here, in front of the temple, there was a spring and a plane tree fed by its water. While he was sleeping under the plane tree, the Nemesis appeared to him and ordered him to